

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXIV. Idem. (a) Episcopo Vercellensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

gest. de regul. jur. rectè ipsi matrimonium contrahere possunt. Sed his omisissis verius est, etiam in his personis, quæ loqui possunt, verba pro forma matrimonii non esse necessaria, sed tantum desiderari consensum signis, seu nutibus detegere, cap. final. de conjug. servor. ibi: *Nec factio, nec verbo.* Quibus verbis aperte significatur, ad consensum exprimendum in matrimonio, alterum ex his duobus sufficere, cap. veniens 15. cap. is qui 30. hoc titul. ubi probatur sponsalia de futuro subsequatà corporum commixtione, in matrimonio transire, quasi illud exterius signum copulæ loco verborum satis sit ad consensum exprimendum. Eadem sententia probatur ex Decreto Eugenii IV. in Concilio Florentino *vers. Septimum Sacramentum*, ubi docet, causam efficientem matrimonii regulariter esse mutuum consensum per verba de præsentia expressum: ergo regulariter non semper verba in matrimonio adhiberi necesse est. Denique facit, nam si pro forma verba essent necessaria, etiam in mutis idem procederet, siquidem forma ex accidentibus mutari non solet, & multò minùs per æquipollens suppleri, l. 1. in princ. & §. si quis ita, ff. de verb. oblig. quam sententiam tenuerunt Covarruvias 2. part. de matrim. cap. 4. num. 1. & 2. Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 31. num. 5. Basilius eod. tract. d. cap. 7. num. 5. Petrus Gregorius lib. 9. syntag. cap. 5. à num. 1. Medrano de consensu connub. cap. 11. à num. 2. Barbosa voto 84. num. 7. Nec tunc obstat textus in cap. 25. hoc titul. ubi videtur probari, ad matrimonium celebrandum pro forma verba desiderari; nam omisissis variis solutionibus traditis in eo textu à Præposito num. 4. Abbate num. 3. Alexandro de Nevo num. 15. Covarruvias supra numero 2. Sanchez num. 6. Millino de ritu nupt. lib. 1. comparat. 3. à num. 67. dicendum est, ex eo textu tantum deduci, matrimonium non ex verbis, sed ex solo consensu æstimari; quod duobus exemplis firmat Pontifex: primò, quia muti & surdi jure contrahunt matrimonium; secundò, quia pupilli, etsi dari possint, illud non rectè contrahunt; quippe cum matrimonium ex consensu, non ex fabella, seu oratione æstimeretur; idcirco illi rectè contrahunt, pupilli verò neutiquam, quia idoneum consensum præstare nequeunt: quod autem Pontifex subjicit, *verba esse necessaria*; non simpliciter, sed quoad Ecclesiam respicere dixit, id est ad ritum & morem Ecclesiæ, ut ita faciliùs probari possit, matrimonium esse contractum: id tamen non excludit matrimonium valere sine verbis, si aliis modis probatio habeatur, l. 4. ff. de pignor. l. 4. ff. de fid. instrum. in quo etiam sensu accipiendi sunt textus in cap. consultationi

23. cap. si inter 31. hoc titul. cap. licet, de spons. duorum, qui etiam in marito verba desiderant. Quam interpretationem probant antiquiores in d. cap. 23. & ibi Cujacius, Barbosa & Petr. Gregorius lib. 3. part. titul. 20. ex littera... Sanchez d. disp. 31. num. 6. vers. Ideo melius. Basilius d. cap. 7. num. 11. & jure Regio probatur ex l. 9. titul. 2. part. 4. ibi: *Conviene que lo fagan con palabras, para que lo puedan probar.*

Sed superiori assertioni obstat textus in l. cum Prætor 12. §. non autem, vers. Natura, ff. de judiciis, ubi docetur, naturam non posse judices esse mutum & surdum, item furiosum & impuberem, ex ea ratione, quia judicio carent. Quæ ratio si in omnibus personis enumeratis locum habet, aperte evincitur, mutum & surdum nuptias celebrare non posse, propter defectum judicii, sine quo consistere non valent, cap. cum dilectus 24. hoc titul. Igitur non rectè in præsentia asseritur, mutum & surdum simul, vel seorsim, posse matrimonium contrahere. Pro cuius difficultatis solutione, omisso Petro Barbosa in eo textu, qui varias differentias adduxit inter mutos & surdos tantum, & inter mutos utroque morbo laborantes, à natura vel ex casu, dicendum est, mutum tantum, vel surdum, seu utroque morbo laborantem, sive à natura, sive casu, judicis officio fungi non posse, non quia judicio careat, sed quia in his personis non est facultas earum rerum, quas judicis munus desiderat, scilicet audire, interrogare litigantes, & loqui, quæ ad litem sententiæ dirimendam desiderantur, l. nulli 10. l. judices, C. de judiciis, l. de minore, §. tormenta, ff. de questionibus, l. Divus 6. ff. de custodia reorum, cap. judicantem 30. q. 5. Hac igitur de causa dicitur in d. vers. natura, personas has prohiberi naturam judices esse, sicut ex eadem ratione postulare prohibentur in l. 1. §. propter casum, ff. de postal. & arbitri esse, l. sed si 9. in fine principii, ff. de recept. quam rationem tradiderunt Castrensis & Faber in d. §. non autem, P. Gregor. lib. 47. syntagm. cap. 9. num. 3. Donellus lib. 17. comment. cap. 24. in princip. Vultejus de judiciis lib. 1. cap. 4. num. 117. Nec tunc obstant verba illa, quia judicio carent: nam ratio illa non est protrahenda ad mutum & surdum, sed ad furiosum & impuberem. Nec hæc interpretatio nova, aut insolens est; nam plerumque verba posteriora legis non ad omnia, quæ præcedunt, sed tantum ad inmediate referuntur, ne alioquin cum principiis juris pugnent; quo modo accepit textum in l. ex contractibus 49. vers. quo casu, ff. de oblig. & act. Faber de erroribus decad. 76. error. 4. & textum in l. sed non dantur 10. ff. de tutela & rationibus, ipse Faber lib. 4. conject. cap. 1. & decad. 78. error. 2.

10.
Exponitur
l. cum Præ-
tor 12. §.
non autem,
ff. de judi-
cis.

CAPUT XXIV.

Idem. (a) Episcopo Vercellensi.

Dilectus Fr. R. miles Alexandrinus, proposuit coram nobis, quod Opizoni Lancabenda Rufinam filiam suam matrimonialiter copulavit, (b) ignorans quod Opizo esset furiosus. Unde humiliter postulavit à nobis, ut tam eidem, quam ipsius filix consulere dignemur; cum eadem mulier cum ipso viro, qui continuo furore laborat, morari non possit, & propter alienationem furoris legitimis non

E 4

potuerit

potuerit intervenire consensus. Quocirca f. t. per A. f. m. quatenus inquisitâ plenius veritate, si rem noveris ita esse, præfatas personas cures subl. ap. diffugio ab invicem separare.

NOTÆ.

1. (a) **V**ercellensi. Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titulo, cap. 3. de Decreti Vercell. nonnulla notavi in capite licet, de foro competentis.
- (b) **Ignorans.** Idem esset si sciret; nam quoad furiosum, cum consensus deficiat, scientia, vel ignorantia conjugis non poterat eum supplere, ut docent Thom. Sanchez, & Covarr. quos refert & sequitur Basil. lib. 4. de matrimonio, cap. 1. num. 9. & infra dicemus.

COMMENTARIUM.

2. **Conclusio**
irraditur
& probatur.
EX præfati Decretali sequens communiter deducitur assertio: *Furiosus matrimonium contrahere nequit.* Probant eam textus in cap. neg. furiosus 32. quest. 7. l. in eo jure 45. ff. de ritu nupt. l. furor 8. ff. de sponsi. l. si cum dotem 22. ff. soluto matrim. l. 3. ff. de injuriis: faciunt lex heredibus 77. §. final. ff. ad Trebell. lex furiosi 40. ff. reg. jur. Illustrant ultra congestos à Barbosa in præfati, Alberic. Gentil. de nuptis lib. 3. cap. 7. Basilius Legion. lib. 4. de matrim. cap. 1. num. 7. Gregorius in l. o. tit. 2. part. 4. Arniseus de jure connub. cap. 3. sect. 2. P. Greg. in c. 1. hoc tit. n. 54. Valenzuela consil. 311. Alteserra in præfati.

3. **Impugnatur**
irraditur
assertio.
Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti consideratione, nam si furiosus matrimonium contrahere nequit, quia consensum præstare nequit, qui secundum jus naturale ad matrimonium exigitur, ut probavi commentario antecedenti, & in cap. cum secundum, hoc titulo, sequeretur matrimonium ab eo celebratum nullum esse: sed matrimonium à furioso celebratum sustinetur, cap. neque furiosus 32. quest. 7. ubi Fabianus Papa ait: *Nec furiosus nec furiosa matrimonium contrahere potest, sed si contractum fuerit, non separentur.* Ergo furiosi incapaces non sunt celebrandi matrimonium.

4. **Traditur**
ratio decidendi.
Quâ dubitandi ratione non obstante, vera est præfata decisio, & mirè consona juris naturalis dispositioni. Cum enim furiosus voluntatem non habeat, quare dormienti, & ignorantæ æquiparatur, l. 1. ff. de bonor. possess. furiosus. l. si à furioso 12. in princip. de rebus creditis; & absentis, l. 1. §. furiosus, ff. de oblig. & act. l. 2. §. furiosus, ff. de procurat. infanti, l. infans, C. ad l. Corn. de sicar. immò & brutis, l. sed etsi 5. §. & idèd, ff. ad l. Aquil. ideo cum omnino consensus expers sit, matrimonium celebrare nequit; furiosus enim nec sentit quid loquatur, & potius patitur, quam agit, ut probant Anton. Gentilis de nuptis, lib. 3. cap. 7. Valenzuela consil. 311. Unde non potest incipere possidere, l. 1. §. furiosus, l. quod meo 18. §. 1. ff. de acquir. possess. ex defectu animi, quem nec curator supplere valet: quare si curator apprehendat possessionem, sibi eam acquirit, non furioso, l. 4. inul. 30. part. 3. docent Cujacius in l. 4. §. pupillus, ff. de usucap. Donellus lib. 5. comment. cap. 11. ubi Osvaldus Littera D. Valentia de acquir. possess. tract. 2. cap. 6. num. 11. Treutlerus select. disp. 21. thesi 13. nec scit quid agat furiosus, l. illud 3. §. final. ff. de injuriis, nec sensum ullum habet,

l. si cum dotem 22. §. si maritus, ff. solut. matrim. nec consilium fraudis habet, l. 10. §. 1. ff. de alienat. judicii: sed omnia ejus acta æstimantur non secus ac fortuito, aut casu facta, l. final. §. finali, ff. de administr. tutor. rectè ergo Innocentius in præfati docet, furiosum matrimonium contrahere non posse. Illud tamen dubitari solet, an matrimonium celebratum à furioso, qui antequam in furorem inciderit, animum habuit illud contrahendi, validum sit. Nam baptisimus receptus à dormiente, seu furioso, qui ante somnum, vel furorem votum habuit illud recipiendi, validè & licitè suscipitur, cap. majores, §. item queritur, ubi probavi, de baptismo, dummodo permanens in eadem voluntate, in somnum, aut furorem inciderit: ergo similiter matrimonium à furioso celebratum virtute prioris voluntatis sustinebitur. Sed contrarium omnino tenendum est, ut jam probant Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 8. quest. 3. Vasquez eod. tract. disp. 5. cap. 3. num. 30. Basilius dicto cap. 1. num. 13. Nec obstat textus in dicto, §. item queritur. Cui respondeo, discrimen assignando inter ministros Sacramentorum, & inter subjectos, id est, qui sacramenta recipiunt. Primo casu, quando ministri conferunt sacramenta, requiritur actualis intentio cum actu humano, nec virtualis sine eo sufficit: in secundo verò casu cum sacramenta recipiuntur, non actu humano, sed intentione virtuali opus est: quare cum contrahentes matrimonium sint illius sacramenti ministri, si celebretur ab eis tempore furoris, licet subsistat intentio virtualis ob actualem quæ præcessit, nullum est matrimonium. At verò textus in d. §. item queritur, procedit in suscipiente baptismum, ideoque rectè in eo statuitur à dormiente, vel furioso validè, & licitè recipi. Unde deducitur, quod si sacerdos auditâ confessione penitentis, in furorem incidat, absolutio sequuta nulla est; & similiter si tunc baptizaret, baptismus invalidus esset, licet ante furorem baptizandi voluntatem habuerit, quia actus ministri debet esse humanus, id est, quod eo tempore, quo administratur sacramentum, ejus minister intelligat quid agat.

Nec obstat dubitandi ratio proximè adducta, 5. & deducta ex d. cap. neque furiosus, pro cuius Dissolvitur
textus expositione Glossa in præfati, verbo Furiosus
rore, asserit discrimen esse constituendum inter
dubitandi
ratio.
ter eum casum, in quo contrahens cum furiosa erat inscius furoris, & inter eum, in quo conscius erat. Primo casu docet matrimonium celebratum cum furiosa nullum esse, ob injuriam, quæ irrogabatur conjugi furoris ignaro: secundo autem casu, vim atque vigorem obtinere, nam eo ipso, quod quis cum furioso conscius sui furoris contrahit matrimonium, videtur injuriam sibi illatam remittere. Sed hæc interpretatio meritò refellitur à Præposito hic, num. 4. Covarr. 2. p. de matrim. cap. 1. num. 7. in fine; quia matrimonium celebratum à furioso est nullum ob defectum consensus, cujus furiosus expers est, nec ab alio suppleri valet: non verò ob injuriam contrahenti illatam. Alii textum illum acceperunt, non de furioso

furioso perpetuo morbo laborante, qui quidem nullum actum liberum consensum exigentem facere valet, *Clem. si furiosus, de homicidio, l. furiosus, C. qui testam. l. 6. in 2. part. 4.* sed de furioso lucida intervalla habente, cui licet prohibeatur matrimonium contrahere, quia idoneus non est ad proles educationem, juxta sententiam D. Thomæ in 4. *distinct. 34. quest. unica, art. 4.* & ibi Bonavent. *art. 3. quest. 1.* Soti *quest. unica, art. 4. concl. 1.* Petri de Ledesma *de matrim. quest. 58. art. 3. dub. 2.* si de facto contrahit eo tempore, quo verum consensum præstare potest, matrimonium validum est; quia tunc iudicii particeps reperitur, *cap. quamvis 7. quest. 1. Concil. Carthag. 3. can. 34. l. Divus 14. ff. de officio præsid. docuerunt P. Gregor. lib. 9. syntagm. cap. 12. & lib. 3. partit. titulo 21. cap. 7. Gentilis de nuptiis lib. 3. cap. 17. per totum, Basilii supra, d. cap. 1. num. 9.* Verum hæc interpretatio aperto divinationis vitio laborat; quare verius dicendum est cum Thom. Sanchez *d. disput. 8. num. 15. Basilio d. cap. 1. num. 8.* Fabianum in eo textu agere de furore superveniente post contractum matrimonium, & tunc verum est, matrimonium tempore habili celebratum, non vitari, nec solvi per furorem supervenientem, *cap. is qui 32. quest. 7.* ut statim dicemus, licet si furor superveniens ita vehemens sit, ut sine vitæ periculo cohabitare cum furioso non liceat, divortium fieri possit quoad totum, ut pluribus relatis resolvit Valenzuela *consil. 31. per totum.*

6. Sed ut casum hunc furoris supervenientis præstius, latiusque exponamus ex utroque jure, sciendum est, Digestorum jure furore superveniente non irritari matrimonium ritè contractum, *l. furor 8. de sponsal. si cum dote 22. §. si maritus 7. ff. solut. matrim.* immò aded manebat, ut ad ejus dissolutionem divortio opus esset. Ex quo principio observa, statim post furorem nuntium mitti posse; alia enim est æquitas, quæ proponitur in *d. §. si maritus*, quæ tantum quia talis, recipienda est, & satis persuadeor Tribonianum esse illos versiculos, ut liquet ex laxitate styli, & non culta latinitate, quod & prædocuit Dionysius ibi. Quid tamen juris sit ex novellis Justiniani difficilior est comperire. Videtur conjugem dimitti non posse hoc jure ob furorem, quia repudii, & divortii causæ satis expressè propositæ sunt in *novell. 22. cap. 5. & novell. 117. cap. 8. & 9.* at in eis furoris causa non invenitur: ergo furoris causa ad divortium probata non est. Cujus sententiæ fuit Phocius in *nomocan. tit. 13. cap. 30.* Sed contraria sententia mihi verior, videtur; quia licet furore superveniente duret matrimonium, ferè in inutile recidit ob furorem: qui enim jungi poterunt? ubi amor conjugalis? spes liberorum quæ? Igitur cum hæc causæ essent divortii Digestorum jure, & hæc durent jure & tempore Novellarum, quia naturales sunt, quemadmodum illæ, sic & istæ divortium fieri sinunt. Nec obstat argumentum quod à sufficienti enumeratione causarum, propter quas nuntius mitti potest, ex dictis Novellis deduxi; nam loquitur Justinianus ibi de divortio non bonâ gratiâ facto, & ob scelus, propter quod conjux, qui dimittit conjugem, lucratur dotem, sive donationem propter nuptias, ut ex contextu apparet: at divortium, quod ob furorem supervenientem fit, non ex

hujusmodi divortii est, sed ex illis, quæ fiunt bonâ gratiâ, veluti propter sacerdotium, sterilitatem, militiam, senectutem, vel valetudinem, aut denique ob alias causas, quibus commodè matrimonium retineri non potest, *l. Vetricus 60. in fine, ff. de donat. inter:* ergo capita Novellarum supra citata nihil ad rem faciunt. Postea Imperator Leo *novell. 3.* constituit ut si mulier furere cœpisset, maritus eam retineret per triennium; quo elapso ni resipisceret, posset repudiari: deinde hanc novellam, quæ de mulieris furore tantum loquebatur, abrogavit, cavique generaliter, tam de viro, quam de uxore, ut non aliter posset dimitti furiosus conjux, quam si detentus quinquennio, furore non sit liberatus, *novella 112.* quam generaliter accipio propter hæc verba, quæ aliter sine peccato accipi nequeunt: *Nos itaque sancimus, ut si post initum matrimonium furor superveniat, ne intra quinque annos conjuges disjungantur.* En Imperator de conjugibus loquitur, non de marito: ergo generaliter, non particulariter accipiendus est. Igitur saltem ex parte derogat novellæ antecedenti. Nec objicias ea verba dictæ novellæ 112. *Et præsertim quidem cum præstantius membrum, atque caput maritus sit; neque præcipua corporis membra, si morbo aliquo occupentur, amputari soleant.* Quia hæc verba tantum continent argumentum, quo nitentur, qui docebant furoris prætextu non posse conjugem dimitti; argumentabantur enim sic: Sacramento juncti in unum corpus conjuges coeunt, & lege quidem divina: ergo non separari eos, sed unitos manere debere. Rursusque sic iterum instabant ab absurdo: Vir & uxor tanquam corpus suis bene compactum membris habentur, propter individuitatem personarum ex matrimonio: sed absurdum erat membrum secare ob ejus putrefactionem, si forte in eo vita conservabatur veluti in capite: ergo cum vir sit uxoris caput, D. Paulus *epist. 1. ad Corinth. cap. 1.* licet putrescat correptus fuore, resecandus non erit, nec repudiandus. In quo absurdo evitando totus est Leo, qui cum dicit hanc rationem sive assumptionem, dum vult defendere conjunctionem, & à matrimonio stare, videtur potius vim benedictionis matrimonialis ignorare, quod propositum ad finem usque novellæ exequitur: nihil ergo ex illis probatur verbis. Unde igitur particularem faciemus illam novellam, restrictamque ad solam personam mariti? quia licet qui ex adverso argumentabantur, personam viri assumerent, non idèd assumerent, quia de marito solum constitutio ferretur; sed ut absurdius abducerent. Sed quid ad titulum novellæ, qui sic legitur: *Ut si maritus per matrimonii tempus in furorem incidat, intra quinquennium matrimonium solvi nequeat?* Breviter, & leviter me expedio, quia harum novellarum non satis mihi sunt fideles tituli, præsertim Latini. Titulus solet esse epilagus sub eo tractatorum, insipidus ergo erit quando subjectis dissonat: agitur in novella 112. de casu, quo procus, sive recens maritus in furorem incidit: item de eo casu, quando furore corripitur post ductam uxorem multo tempore, ideo decisio duplex est; nam primo casu matrimonium statim dirimitur: secundo casu quinquennii lapsus expectatur. Titulus ergo hic erit, *Ut si ex illis, qui in matrimonio coituri sunt, alter ante*

matrim-

matrimonium contractum, vel recens post unum furere cœperit, matrimonio non illigetur; si vero post celebratas nuptias furor sine evenerit, post quinquennium dissolvi posse. Hoc tamen à Catholico Principe magis politico quàm piùm Imperatorem deceret, sancitum fuit.

7. Jure verò canonico attento matrimonium celebratum licet, etiam furore superveniente, perseverat, *cap. hi qui 35. cap. neque 32. quest. 7. Arniseus de jure connub. cap. 6. sect. 9.* matrimonium enim ritè contractum, ex supervenienti causa vitieri non oportet, maximè si liberi sint jam suscepti, *l. lege 44. §. si postea, l. si qua, ff. de ritu nupt. l. si libertam 28. §. finali, Cod. de nuptis.* Nec novum est, ut quæ utiliter statuta sunt, durent, licet casus ille advenerit, à quo incipere non poterat, *l. in ambiguis 85. §. 1. de reg. jur. l. is qui, ff. de testamentis, cap. factum, de reg. jur. lib. 6.* sicut & jure civili furor, in quem testator incidit post testamentum jam factum, illud non infirmat, *§. præterea, Inst. quibus non est permissum;* quod procedit in omnibus contractibus, actibusve humanis, qui semel perficiuntur, *l. pater 8. ff. de his qui sui sui, l. qui furere 20. ff. de statu hominum, l. furor 8. ff. de sponsi. l. 7. de peculio, leg. 12. §. si impubes, vers. furiosus, de inst. action. hi enim non ideo valere desinunt, quia contrahens furere cœpit, quia licet furor ad omnia inutilem eum, quem corripit, reddat, *l. is, cui 6. ff. de verb. obligat. leg. Marcellus 25. ff. de fidejuss. leg. furiosus 40. ff. de reg. jur. §. furiosus, Inst. de inutil. stipul.* tamen perfectus ante furorem contractus, postea, licet ingruente furore, non irritatur, *d. §. præterea:* unde sic mallem accipere Gajum *in l. si à reo 70. §. si à furioso, ff. de fidejuss.* licet non negem ibi furiosum rectè obligatum intelligi posse eum, qui cum curatoris autoritate obligatur, ut *in l. consilio 7. §. ultimo, l. ab agnato 12. & toto serè titulo de curat. fur. d. l. Marcellus 25.**

8. Sed ecce obstat Africani responsum *in l. si quis servum 47. ff. de acquir. heredit.* ubi dominus servum suum hæredem institutum adire hæreditatem jussit, qui priùs quàm servus hæreditatem adierit, furiosus factus sit; quo casu Africanus, seu mavis, ejus Magister Julianus negavit servum rectè aditutum; & addit hanc rationem: *Quoniam non nisi voluntate domini adiri hæreditas potest, furiosis autem nulla est voluntas.* Hactenus Africanus. En ubi mandatum, quod consensu solo perficitur, *l. 1. ff. mandati,* servo injunctum fuit perfectè, utpote à domino tunc sanæ mentis, sanique judicii: at hoc mandatum infringitur accedente postea furore:

ergo furor superveniens rescindit acta præterita. Quæ difficultas non antea cessabit quàm naturam mandatorum probè calleamus. Mandatum contractus est, qui consensu perficitur, *d. l. 1.* sed non qui statim emittitur. Exemplo me expediam. Emi à te centum nummis fundum purè: illico emptio perfecta evasit; nam emptio, & venditio contrahitur simul atque de pretio convenerit, *princip. Inst. de empt. & vendit.* Adeò ut ad contractus perfectionem pretii pacti solutio non desideretur, *leg. empti 9. C. eodem titul. l. necessario 8. ff. de peric. & comm.* quia consensu perficitur, *princip. Inst. de oblig. qua ex cons.* qui consensus statim ac adhibetur, operatur effectum, quia ea mens contrahentium est, ut confestim res sit empta; consensus verò, qui ad mandatum datur, non est hujus generis, nam quamdiu res integra est, consensus perfectè interpositus non est, quia adhuc contrahentes sunt in consentiendo. Unde mandans, postquam mandatum dedit, revocare illud poterit, *l. si vero 12. §. penult. l. si quis abiciat 27. §. 1. ff. mandati;* quod idem est in jussu, *l. 1. §. si ego, ff. quod jussu;* & in jussu de adeunda hæreditate, *l. si quis mihi bona 25. §. penult. ff. de acquir. heredit.* Nec aliud juris est in mandatario, qui illud suscepit; potest enim deserere susceptum mandatum, si res integra mandatoris sit, *l. si mandavero 22. §. sicut, ff. mandati, §. sicut, Inst. eodem.* Inde colligitur, quare procurator revocari possit ante litis contestationem, *l. ante litem 16. ff. de procurat.* Nec aliud procedit in societate, qui contractus licet consensu perficiatur, *l. societatem 4. ff. pro socio,* adeò tamen perseverationem consensu desiderat, ut finiatur, nisi in eodem consensu perseveraverint contrahentes, *§. manet, Inst. de societate;* atque ideò morte, publicatione, renunciationeque societas solvitur, *l. 4. §. 1. l. verum 63. l. actione 65. ff. pro socio.* His ergo sic notatis, jam patet ratio Africani supra appositæ; ibi enim mandatum fuit servo, ut adiret hæreditatem; quod mandatum non ante irrevocabile est, quam adimpleatur, *l. penult. §. 1. ff. rem raram haberi;* quia si dominus in eadem voluntate non perseveraverit, revocatur. At qui furiosus sit, in eadem voluntate perseverare non potest, cum nullam habeat voluntatem, *l. 2. §. 1. ff. de procurat. l. ultim. ff. de bonor. possess. fur.* ergo nihil mirum, si re integra mandatum finiatur superveniente furore: quod & in societate dicerem, ut non minus furore, quam morte finiatur, ex his quæ supra notavi, licet nullum me vidisse de hoc consulti responsum, vel Imperatoris decretum meminerim.

CAPUT XXV.

Idem. (a) Episcopo Brixienfi.

TUæ fraternitatis. Et infra: Postulasti insuper edoceri, utrum ex solis verbis, & Textibus matrimonium contrahatur; cum ab aliquibus dubitetur spirituale contrahi solis verbis. Nos igitur inquisitioni tuæ respondemus, quod matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri & mulieris consensum, sed quantum ad Ecclesiam, per verba consensum exprimentia de præsentia. Nam & multi possunt contrahere matrimonium per consensum mutuum sine verbis, & pueri & ante annos legitimos per verba sola contrahunt, cum intelligantur minimè consistere.

NOTÆ.